

projekt, 4 czerwca 2007 r.

Ustawa

z dnia ..... 2007 r.

Karta Polaka¹⁾

realizując postanowienia Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej w zakresie udzielania pomocy Polakom zamieszkałym za granicą w zachowaniu ich związków z narodowym dziedzictwem kulturalnym,

wypełniając moralny obowiązek wobec Polaków na Wschodzie, którzy na skutek zmiennych losów naszej Ojczyzny utracili obywatelstwo polskie,

spełniając oczekiwania tych, którzy polskimi obywatelami nigdy wcześniej nie będąc, ze względu na swą tożsamość narodową pragną uzyskać potwierdzenie przynależności do Narodu Polskiego,

w celu wzmocnienia więzi łączących Polaków na Wschodzie z Macierzą oraz wspierając ich starania o zachowanie języka polskiego oraz kultywowanie tradycji narodowej,

postanawia się, co następuje:

Rozdział 1

Przepisy ogólne

Art. 1.

Ustawa określa uprawnienia posiadacza Karty Polaka, zasady przyznawania, utraty ważności i unieważniania Karty Polaka oraz właściwość i tryb postępowania organów w tych sprawach.

---

¹⁾ Niniejszą ustawą zmienia się: ustawę z dnia 13 lutego 1984 r. o funkcjach konsulów Rzeczypospolitej Polskiej, ustawę z dnia 7 września 1991 r. o systemie oświaty, ustawę z dnia 20 czerwca 1992 r. o uprawnieniach do ulgowych przejazdów środkami publicznego transportu zbiorowego oraz ustawę z dnia 7 września 2005 r. o szkolnictwie wyższym.

Art. 2.

1. Karta Polaka może być przyznana osobie, która deklaruje przynależność do Narodu Polskiego i spełni łącznie następujące warunki:
  - 1) wykaże swój związek z polskością poprzez przynajmniej bierną znajomość języka polskiego, który uważa za język ojczysty oraz znajomość i kultywowanie polskich tradycji i zwyczajów;
  - 2) w obecności konsula Rzeczypospolitej Polskiej, zwanego dalej „konsulem”, lub upoważnionego pracownika organizacji, o której mowa w art. 15 ust. 1, złoży pisemną deklarację przynależności do Narodu Polskiego;
  - 3) wykaże, że co najmniej jedno z jej rodziców lub dziadków albo dwoje pradziadków było narodowości polskiej lub posiadało obywatelstwo polskie, albo przedstawi zaświadczenie organizacji polskiej lub polonijnej działającej na terenie jednego z państw, o których mowa w ust. 2, potwierdzające aktywne zaangażowanie w działalność na rzecz języka i kultury polskiej lub polskiej mniejszości narodowej przez okres co najmniej ostatnich trzech lat.
2. Karta Polaka może być przyznana wyłącznie osobie posiadającej w dniu złożenia wniosku o wydanie Karty Polaka obywatelstwo Republiki Armenii, Republiki Azerbejdżańskiej, Republiki Białoruś, Republiki Estońskiej, Gruzji, Republiki Kazachstanu, Republiki Kirgiskiej, Republiki Litewskiej, Republiki Łotewskiej, Republiki Mołdowy, Federacji Rosyjskiej, Republiki Tadżykistanu, Turkmenistanu, Ukrainy albo Republiki Uzbekistanu.
3. Karta Polaka może być także przyznana osobie będącej obywatelem jednego z państw, o których mowa w ust. 2, której polskie pochodzenie zostało prawomocnie stwierdzone zgodnie z przepisami ustawy z dnia 9 listopada 2000 r. o repatriacji (Dz. U. z 2004 r. Nr 53, poz. 532, z 2005 r. Nr 94, poz. 788 oraz z 2006 r. Nr 249, poz. 1828).
4. Karta Polaka może być przyznana wyłącznie osobie nieposiadającej obywatelstwa polskiego albo zezwolenia na osiedlenie się na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej.

Art. 3.

1. Karta Polaka jest dokumentem potwierdzającym przynależność do Narodu Polskiego.
2. Karta Polaka poświadcza uprawnienia wynikające z niniejszej ustawy.

Art. 4.

1. Do postępowań w sprawach uregulowanych w ustawie stosuje się przepisy ustawy z dnia 14 czerwca 1960 r. - Kodeks postępowania administracyjnego (Dz. U. z 2000 r. Nr 98, poz. 1071, z późn. zm.²), o ile niniejsza ustawa nie stanowi inaczej.
2. Do postępowań w sprawach należących do właściwości konsulów stosuje się przepisy ustawy z dnia 13 lutego 1984 r. o funkcjach konsulów Rzeczypospolitej Polskiej (Dz. U. z 2002 r. Nr 215, poz. 1823 oraz z 2004 r. Nr 173, poz. 1808).

Rozdział II

Uprawnienia posiadacza Karty Polaka

Art. 5.

1. Posiadacz Karty Polaka może ubiegać się o zwolnienie z opłaty za wydanie wizy pobytowej długoterminowej uprawniającej do wielokrotnego wjazdu na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej lub refundację tej opłaty.
2. Refundacja, o której mowa w ust. 1, jest finansowana z budżetu państwa z części, której dysponentem jest minister właściwy do spraw zagranicznych.
3. Refundacja, o której mowa w ust. 1, jest dokonywana za pośrednictwem właściwego konsula.

Art. 6.

1. Posiadacz Karty Polaka ma prawo do:
  - 1) podejmowania i odbywania studiów, studiów doktoranckich oraz innych form kształcenia, a także uczestniczenia w badaniach naukowych i pracach rozwojowych na zasadach określonych w ustawie z dnia 27 lipca 2005 r. - Prawo o szkolnictwie wyższym (Dz. U. Nr 164, poz. 1365, z późn. zm.³);
  - 2) korzystania z form kształcenia na zasadach określonych w ustawie z dnia 7 września 1999 r. o systemie oświaty (Dz. U. z 2004 r. Nr 256, poz. 2572, z późn. zm.⁴);
  - 3) korzystania ze świadczeń opieki zdrowotnej w stanach nagłych, w zakresie określonym w ustawie z dnia 27 sierpnia 2004 r. o świadczeniach opieki zdrowotnej

---

² Zmiany wymienionej ustawy zostały ogłoszone w Dz.U z 2001r Nr 49, poz .509, z 2002 Nr 113, poz.984 Nr 169, poz.1387, Nr 153, poz. 1271, z 2003 Nr 130, poz.1188, Nr 170, poz.1660, z 2004 r. , Nr 162, poz. 1692, z 2005 r., Nr 78, poz. 682, Nr 181, poz. 1524, Nr 64, poz. 565

³ Zmiany wymienionej ustawy zostały ogłoszone w Dz. U. z 2006 r. Nr 46, poz. 328, Nr 104, poz. 708 i 711, Nr 144, poz. 1043 i Nr 227, poz. 1658.

⁴ Zmiany tekstu jednolitego wymienionej ustawy zostały ogłoszone w Dz. U. z 2004 r. Nr 273, poz. 2703 i Nr 281, poz. 2781, z 2005 r. Nr 17, poz. 141, Nr 94, poz. 788, Nr 122, poz. 1020, Nr 131, poz. 1091, Nr 167, poz. 1400, Nr 249, poz. 2104, z 2006 r. Nr 144, poz. 1043, Nr 208, poz. 1532 i Nr 227, poz. 1658 oraz z 2007 r. Nr 42, poz. 273.

finansowanych ze środków publicznych (Dz. U. Nr 210, poz. 2135, z późn zm.⁵⁾), chyba że umowa międzynarodowa, której Rzeczpospolita Polska jest stroną, przewiduje zasady bardziej korzystne;

- 4) ulgi 37% przy przejazdach środkami publicznego transportu zbiorowego kolejowego w pociągach osobowych, pospiesznych i ekspresowych, na podstawie biletów jednorazowych, na zasadach określonych w ustawie z dnia 20 czerwca 1992 r. o uprawnieniach do ulgowych przejazdów środkami publicznego transportu zbiorowego (Dz. U. z 2002 r. Nr 175, poz. 1440, z późn. zm.⁶⁾);
  - 5) bezpłatnego wstępu do muzeów państwowych.
2. Posiadacz Karty Polaka lub osoba, której stwierdzono pochodzenie polskie zgodnie z ustawą o repatriacji korzysta z pierwszeństwa przy ubieganiu się o pomoc finansową udzielaną osobom fizycznym ze środków budżetu państwa lub budżetów samorządów terytorialnych przeznaczonych na wspieranie Polaków za granicą.
  3. Posiadacz Karty Polaka podejmujący kształcenie, o którym mowa w ust. 1 pkt 1, zachowuje prawo do ubiegania się o stypendia i inną pomoc przewidzianą dla cudzoziemców w odrębnych przepisach.
  4. Przepis ust. 1 pkt 3 nie ma zastosowania do osób uprawnionych do świadczeń opieki zdrowotnej na podstawie przepisów o koordynacji systemów zabezpieczenia społecznego.

Art. 7.

1. Przyznanie Karty Polaka nie oznacza nabycia polskiego obywatelstwa ani stwierdzenia polskiego pochodzenia w rozumieniu odrębnych przepisów.
2. Karta Polaka nie jest dokumentem uprawniającym do przekraczania granicy ani do osiedlenia się na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej.

---

⁵ Zmiany wymienionej ustawy zostały ogłoszone w Dz. U. z 2005 r. Nr 94, poz. 788, Nr 132, poz. 1110, Nr 138, poz. 1154, Nr 157, poz. 1314, Nr 164, poz. 1366, Nr 169, poz. 1411 i Nr 179, poz. 1485 oraz z 2006 r. Nr 75, poz. 519, Nr 104, poz. 708 i 711, Nr 143, poz. 1030, Nr 170, poz. 1217, Nr 191, poz. 1410, Nr 227, poz. 1658 i Nr 249, poz. 1824.

⁶ Zmiany tekstu jednolitego wymienionej ustawy zostały ogłoszone w Dz. U. z 2003 r. Nr 137, poz. 1304, Nr 149, poz. 1452 i Nr 203, poz. 1966, z 2005 r. Nr 90, poz. 756 i Nr 180, poz. 1497 oraz z 2006 r. Nr 141, poz. 1011 i Nr 249, poz. 1824.

Art. 8.

Koszty świadczeń opieki zdrowotnej, o których mowa w art. 6 ust. 1 pkt 3, są finansowane z budżetu państwa, z części, której dysponentem jest minister właściwy do spraw zdrowia, na zasadach określonych w ustawie z dnia 27 sierpnia 2004 r. o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych (Dz. U. Nr 210, poz. 2135, z późn. zm.⁷⁾).

Rozdział III

Rada do Spraw Polaków na Wschodzie

Art. 9.

1. Tworzy się Radę do Spraw Polaków na Wschodzie.
2. Rada do Spraw Polaków na Wschodzie, zwana dalej "Radą", jest organem administracji publicznej rozpatrującym odwołania od decyzji, o których mowa w art. 19 i 20.
3. Radzie przysługują uprawnienia organu wyższego stopnia w rozumieniu Kodeksu postępowania administracyjnego.
4. Rada jest także organem właściwym w sprawach wznowienia postępowania, uchylenia, zmiany lub stwierdzenia nieważności wydanych przez siebie decyzji lub postanowień.
5. Prezes Rady Ministrów określi, w drodze rozporządzenia:
  - 1) wewnętrzną organizację i tryb pracy Rady, w tym tryb podejmowania decyzji;
  - 2) tryb wyboru, uprawnienia i obowiązki przewodniczącego Rady;
  - 3) wysokość wynagrodzenia przysługującego członkom Rady za udział w pracach Rady oraz sposób pokrywania pozostałych wydatków związanych z pracami Rady;
  - 4) zasady prowadzenia centralnego rejestru, o którym mowa w art. 23 ust. 3, uwzględniając zakres zadań Rady oraz konieczność ich sprawnego i terminowego wykonywania.
6. Obsługę administracyjną i kancelaryjną Rady zapewnia Kancelaria Prezesa Rady Ministrów.
7. Działalność Rady jest finansowana z budżetu państwa, z rozdziału dotyczącego Rady do Spraw Polaków na Wschodzie, z części dotyczącej Kancelarii Prezesa Rady Ministrów.
8. Prezes Rady Ministrów określi, w drodze rozporządzenia, warunki organizacyjne wykonywania obsługi Rady, uwzględniając charakter zadań Rady.

---

⁷⁾Zmiany wymienionej ustawy zostały ogłoszone w Dz. U. z 2005 r. Nr 94, poz. 788, Nr 132, poz. 1110, Nr 138, poz. 1154, Nr 157, poz. 1314, Nr 164, poz. 1366, Nr 169, poz. 1411 i Nr 179, poz. 1485 z 2006 r. Nr 75, poz. 519, Nr 104, poz. 708 i 711, Nr 143, poz. 1030, Nr 170, poz. 1217, Nr 191, poz. 1410, Nr 227, poz. 1658 i Nr 249, poz. 1824 oraz z 2007 r. Nr 64, poz. 627.

Art. 10.

1. W skład Rady wchodzi 6 członków powoływanych przez Prezesa Rady Ministrów na pięcioletnią kadencję spośród osób wyróżniających się wiedzą i doświadczeniem z zakresu spraw dotyczących Polonii i Polaków za granicą. Co najmniej połowa członków Rady powinna posiadać wyższe wykształcenie prawnicze.
2. Członkiem Rady może być osoba posiadająca obywatelstwo polskie i korzystająca z pełni praw publicznych oraz niekarana za przestępstwo popełnione umyślnie, ścigane z oskarżenia publicznego.

Art. 11.

1. Prezes Rady Ministrów może odwołać członka Rady przed upływem kadencji.
2. Prezes Rady Ministrów odwołuje członka Rady w przypadku prawomocnego skazania za przestępstwo popełnione umyślnie, ścigane z oskarżenia publicznego.
3. W przypadku odwołania członka Rady lub jego śmierci Prezes Rady Ministrów uzupełnia skład Rady powołując, na miejsce opróżnione nowego członka Rady, na okres do końca kadencji.

Rozdział IV

Przyznawanie i unieważnianie Karty Polaka

Art. 12.

1. Przyznanie Karty Polaka następuje w drodze decyzji administracyjnej, na pisemny wniosek osoby ubiegającej się o jej wydanie, zwanej dalej „wnioskodawcą”, lub jej przedstawiciela ustawowego.
2. Organem właściwym w sprawie przyznania Karty Polaka jest konsul właściwy ze względu na miejsce zamieszkania wnioskodawcy.
3. Czynności wykonywane przez konsula w związku ze złożeniem przez wnioskodawcę wniosku i wydaniem decyzji o przyznaniu Karty Polaka są wolne od opłat konsularnych.

Art. 13.

1. Wniosek o wydanie Karty Polaka zawiera następujące dane:
  - 1) imię i nazwisko;
  - 2) datę i miejsce urodzenia;
  - 3) płeć;
  - 4) adres zamieszkania za granicą;

- 5) obywatelstwo;
  - 6) narodowość;
  - 7) obywatelstwo i narodowość rodziców, dziadków lub pradziadków, jeżeli ich dane zostały wskazane przez osobę ubiegającą się o przyznanie Karty Polaka.
2. Wnioskodawca ma obowiązek przedstawić dokumenty i inne dowody potwierdzające spełnianie warunków, o których mowa w art. 2 ust. 1 i 2.
  3. Dokumentami i dowodami, o których mowa w ust. 2, mogą być w szczególności:
    - 1) polskie dokumenty tożsamości;
    - 2) akty stanu cywilnego lub ich odpisy, metryki chrztu, świadectwa szkolne lub inne dokumenty potwierdzające związek z polskością;
    - 3) dokumenty potwierdzające odbycie służby wojskowej w polskich formacjach wojskowych;
    - 4) dokumenty potwierdzające fakt deportacji lub uwięzienia, zawierające wpis informujący o polskim pochodzeniu;
    - 5) dokumenty o rehabilitacji osoby deportowanej, zawierające wpis informujący o polskim pochodzeniu;
    - 6) zagraniczne dowody tożsamości zawierające informacje na temat narodowości polskiej ich posiadacza;
    - 7) zaświadczenie organizacji polskiej lub polonijnej działającej na terenie jednego z państw, o których mowa w art. 2 ust. 2, potwierdzające aktywne zaangażowanie w działalność na rzecz języka i kultury polskiej lub polskiej mniejszości narodowej;
    - 8) prawomocna decyzja w sprawie stwierdzenia polskiego pochodzenia, wydana zgodnie z przepisami ustawy o repatriacji.
  4. Prezes Rady Ministrów ogłasza, w drodze obwieszczenia w Dzienniku Urzędowym Rzeczypospolitej Polskiej „Monitor Polski”, wykaz organizacji polskich lub polonijnych uprawnionych do wystawiania zaświadczeń, o których mowa w ust. 3 pkt 7.
  5. W przypadku osób, o których mowa w art. 2 ust. 3, właściwy organ wydaje decyzję o przyznaniu Karty Polaka na podstawie decyzji, o której mowa w ust. 2 pkt 8.
  6. W odniesieniu do wnioskodawcy szczególnie zasłużonego dla Rzeczypospolitej Polskiej konsul może wydać decyzję o przyznaniu Karty Polaka bez konieczności przedstawiania przez wnioskodawcę dokumentów, o których mowa w ust 3.
  7. Oceny znajomości języka polskiego dokonuje, z zastrzeżeniem art.15 ust. 2, konsul podczas rozmowy z wnioskodawcą.

Art. 14.

Do wniosku o przyznanie Karty Polaka wnioskodawca dołącza kopię ważnego dokumentu potwierdzającego tożsamość.

Art. 15.

1. Prezes Rady Ministrów może określić w drodze rozporządzenia wykaz organizacji pozarządowych posiadających osobowość prawną i prowadzących działalność w zakresie pomocy osobą narodowości polskiej zamieszkałym na terenie państw, o których mowa w art. 2 ust 2 uprawnionych do przyjmowania i przekazywania właściwemu konsulowi wniosków o przyznanie Karty Polaka.
2. W przypadku składania wniosku za pośrednictwem organizacji, o której mowa w ust. 1, oceny znajomości języka polskiego dokonuje upoważniony pracownik organizacji, podczas rozmowy z wnioskodawcą.
3. Organizacja, o której mowa w ust. 1, przekazuje niezwłocznie właściwemu konsulowi otrzymany wniosek wraz z oceną znajomości języka polskiego wnioskodawcy.

Art. 16.

1. Małoletniemu przyznaje się Kartę Polaka na wniosek rodziców, gdy:
  - 1) oboje rodzice posiadają Kartę Polaka;
  - 2) jeden z rodziców posiada Kartę Polaka – za zgodą drugiego z rodziców wyrażoną w oświadczeniu złożonym przed konsulem, chyba że drugiemu z rodziców nie przysługuje władza rodzicielska.
2. Przyznanie Karty Polaka małoletniemu, który ukończył 16 lat, może nastąpić jedynie za jego zgodą.

Art. 17.

1. Karta Polaka jest ważna przez okres 10 lat od dnia jej przyznania, z zastrzeżeniem ust. 3.
2. Jeżeli najpóźniej na 3 miesiące przed terminem utraty ważności Karty Polaka jej posiadacz złoży wniosek o przedłużenie ważności, ważność Karty Polaka jest przedłużana na okres kolejnych 10 lat.
3. Karta Polaka przyznana małoletniemu traci ważność z upływem 1 roku od dnia uzyskania przez niego pełnoletności.

4. Jeżeli po uzyskaniu pełnoletności, najpóźniej na 3 miesiące przed terminem, o którym mowa w ust. 3, posiadacz złoży wniosek o przedłużenie ważności, ważność Karty Polaka jest przedłużana na okres 10 lat.
5. Karta Polaka traci ważność z chwilą nabycia obywatelstwa polskiego lub uzyskania zezwolenia na osiedlenie się na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej.

Art. 18.

1. Kartę Polaka, osobie której ją przyznano, wydaje konsul.
2. Kartę Polaka wręcza konsul lub inna upoważniona przez niego osoba; jeżeli jest to możliwe wręczenie Karty Polaka następuje w sposób uroczysty.
3. Korzystanie z uprawnień, o których mowa w art. 6 ust. 1 pkt 1-3, wymaga okazywania Karty Polaka oraz ważnego dokumentu potwierdzającego tożsamość jej posiadacza.
4. W przypadku zagubienia lub zniszczenia Karty Polaka konsul, na wniosek posiadacza, wydaje duplikat Karty Polaka.

Art. 19.

Konsul wydaje decyzję o odmowie przyznania Karty Polaka w przypadku, gdy:

- 1) wnioskodawca nie spełnia warunków określonych w art. 2 z zastrzeżeniem art. 13 ust. 6;
- 2) w postępowaniu o przyznanie Karty Polaka wnioskodawca złożył wniosek lub dołączył do niego dokumenty zawierające nieprawdziwe dane osobowe lub fałszywe informacje, jak również gdy zeznał nieprawdę lub zataił prawdę albo, w celu użycia za autentyczny, podrobił lub przerobił dokument bądź takiego dokumentu jako autentycznego użył;
- 3) wnioskodawca repatriował się z terytorium Rzeczypospolitej Polskiej albo Polskiej Rzeczypospolitej Ludowej na podstawie umów repatriacyjnych zawartych w latach 1944-1957 przez Rzeczpospolitą Polską albo przez Polską Rzeczpospolitą Ludową z Białoruską Socjalistyczną Republiką Radziecką, Ukraińską Socjalistyczną Republiką Radziecką, Litewską Socjalistyczną Republiką Radziecką i Związkiem Socjalistycznych Republik Radzieckich, do jednego z państw będących stroną tych umów;
- 4) wnioskodawca nabył obywatelstwo polskie, albo uzyskał zezwolenie na osiedlenie się na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej;
- 5) przemawiają za tym względy obronności, bezpieczeństwa albo ochrony porządku publicznego Rzeczypospolitej Polskiej;

- 6) wnioskodawca działa lub działał na szkodę podstawowych interesów Rzeczypospolitej Polskiej.

Art. 20.

1. Konsul, w drodze decyzji administracyjnej, z urzędu unieważnia Kartę Polaka, w przypadku:
  - 1) gdy po otrzymaniu Karty Polaka jej posiadacz zachowuje się w sposób uwłaczający Rzeczypospolitej Polskiej lub Polakom;
  - 2) gdy zachodzi jedna z przesłanek określonych w art. 19 pkt 2 i 4-6;
  - 3) zrzeczenia się Karty Polaka.
2. W przypadku, o którym mowa w ust. 1, posiadacz Karty Polaka niezwłocznie zwraca Kartę Polaka konsulowi, który ją wydał.

Art. 21.

1. Organem odwoławczym od decyzji, o których mowa w art. 19 i 20, jest Rada do Spraw Polaków na Wschodzie.
2. Odwołanie wnosi się za pośrednictwem konsula w terminie 30 dni od dnia doręczenia decyzji.

Art. 22.

Rada Ministrów określi, w drodze rozporządzenia:

- 1) wzór wniosku o przyznanie Karty Polaka;
- 2) wzór Karty Polaka,

uwzględniając w szczególności dane, które muszą być zawarte we wniosku o wydanie Karty Polaka, oraz dane i informacje jakie powinny być zawarte w Karcie Polaka.

Rozdział V

Rejestry i ewidencje

Art. 23.

1. Konsul prowadzi, w zakresie swojej właściwości rejestr złożonych wniosków o przyznanie Karty Polaka, decyzji wydanych w tych sprawach oraz przyznanych i unieważnionych Kart Polaka.

2. Rejestr, o którym mowa w ust. 1, zawiera informację o wydanych decyzjach oraz następujące dane osób, którym przyznano albo odmówiono przyznania Karty Polaka, albo których Kartę Polaka unieważniono:
  - 1) imię i nazwisko;
  - 2) datę i miejsce urodzenia;
  - 3) płeć;
  - 4) adres zamieszkania za granicą;
  - 5) obywatelstwo;
  - 6) narodowość;
  - 7) obywatelstwo i narodowość rodziców, dziadków lub pradiadków, jeżeli ich dane zostały wskazane przez osobę ubiegającą się o przyznanie Karty Polaka.
3. Konsul przekazuje Radzie dane, o których mowa w ust.2.
4. Rada prowadzi centralny rejestr przyznanych oraz unieważnionych Kart Polaka. Centralny rejestr zawiera dane, o których mowa w ust. 2.

Art. 24.

1. Dane, o których mowa w art. 23 ust. 2, udostępniane są za pośrednictwem urządzeń teleinformatycznych, bez konieczności składania pisemnych wniosków, ministrowi właściwemu do spraw wewnętrznych, Szefowi Agencji Bezpieczeństwa Wewnętrznego, Szefowi Agencji Wywiadu, konsulom oraz organom Policji i Straży Granicznej.
2. Rada Ministrów określi, w drodze rozporządzenia, sposób prowadzenia rejestru, o którym mowa w art. 23 ust. 1 i centralnego rejestru, o którym mowa w art. 23 ust. 3, okres przechowywania danych w rejestrach, sposób przetwarzania danych w nich zawartych, a także szczegółowe zasady przekazywania przez konsula danych do centralnego rejestru biorąc pod uwagę konieczność zapewnienia wszystkim uprawnionym szybkiego do nich dostępu.

Rozdział VI

Zmiany w przepisach obowiązujących i przepisy końcowe

Art. 25.

W ustawie z dnia 13 lutego 1984 r. o funkcjach konsulów Rzeczypospolitej Polskiej (Dz. U. z 2002 r. Nr 215, poz. 1823 i z 2004 r. Nr 173, poz. 1808) wprowadza się następujące zmiany:

1) po art. 25 dodaje się art. 25a w brzmieniu:

„Art. 25a. Konsul:

- 1) prowadzi postępowanie w sprawie przyznania Karty Polaka;
- 2) wydaje decyzje o przyznaniu, odmowie przyznania oraz unieważnieniu Karty Polaka;
- 3) wydaje Kartę Polaka;
- 4) przedłuża ważność Karty Polaka w przypadkach określonych w ustawie – Karta Polaka.”.

Art. 26.

W ustawie z dnia 20 czerwca 1992 r. o uprawnieniach do ulgowych przejazdów środkami publicznego transportu zbiorowego (Dz. U. z 2002 r., Nr 175, poz. 1440, z późn. zm.), w art. 4 w ust. 4 po pkt 3 kropkę zastępuje się średnikiem i dodaje się pkt 4 w brzmieniu:

„4) posiadacze ważnej Karty Polaka.”.

Art. 27.

W ustawie z dnia 7 września 1991 r. o systemie oświaty (Dz. U. z 2004 r. Nr 256, poz. 2572, z późn. zm.) w art. 94a ust. 2 po pkt 3 dodaje się punkt 3a w brzmieniu:

„3a) osoby posiadające ważną Kartę Polaka;”.

Art. 28

W ustawie z dnia 27 sierpnia 2004 r. o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych (Dz. U. Nr 210, poz. 2135, z późn. zm.) wprowadza się następujące zmiany:

1) w art. 12 w pkt 8 kropkę zastępuje się przecinkiem i dodaje się pkt 9 w brzmieniu:

„9) art. 17 ust. 1 pkt 3 ustawy z dnia ..... 2007 r. – Karta Polaka (Dz. U. Nr ..., poz. ....);

2) w art. 13 ust 4 otrzymuje brzmienie:

„4. Rada Ministrów określi, w drodze rozporządzenia, sposób i tryb finansowania z budżetu państwa świadczeń opieki zdrowotnej, o których mowa w ust. 1 i 2 oraz art. 12 pkt 1-5 i 9, uwzględniając zasady i sposób wydatkowania środków publicznych.”.

Art. 29.

W ustawie z dnia 27 lipca 2005 r. – Prawo o szkolnictwie wyższym (Dz. U. Nr 164, poz. 1365, późn. zm.⁸⁾) w art. 43 wprowadza się następujące zmiany:

1) w ust. 2 po pkt 1 dodaje się pkt 1a w brzmieniu:

„1a) posiadacze ważnej Karty Polaka;”;

2) ust. 5 otrzymuje brzmienie:

„5. Obywatele państw członkowskich Unii Europejskiej, Konfederacji Szwajcarskiej, lub państw członkowskich Europejskiego Porozumienia o Wolnym Handlu (EFTA) - stron umowy o Europejskim Obszarze Gospodarczym i członkowie ich rodzin oraz osoby, które posiadają ważną Kartę Polaka, posiadający środki finansowe niezbędne na pokrycie kosztów utrzymania podczas studiów, mogą podejmować i odbywać studia, studia doktoranckie oraz inne formy kształcenia, a także uczestniczyć w badaniach naukowych i pracach rozwojowych na zasadach obowiązujących obywateli polskich, z tym, że osobom tym nie przysługuje prawo do stypendium socjalnego, stypendium specjalnego dla osób niepełnosprawnych, stypendium mieszkaniowego, stypendium na wyżywienie i zapomóg, albo na zasadach określonych w ust. 3 i 4.”.

Art. 30.

Ustawa wchodzi w życie po upływie roku od dnia ogłoszenia.

---

⁸⁾ Zmiany wymienionej ustawy zostały ogłoszone w Dz. U. z 2006 r. Nr 46, poz. 328, Nr 104, poz. 708 i 711, Nr 144, poz. 1043 i Nr 227, poz. 1658.

UZASADNIENIE

Projekt ustawy - Karta Polaka jest wyrazem spełnienia moralnego obowiązku Państwa Polskiego wobec Rodaków, którzy na skutek zmiennych losów naszej Ojczyzny znaleźli się poza jej obecnymi granicami.

Celem ustawy jest wzmocnienie więzi między Polakami mieszkającymi na terytorium państw powstałych po rozpadzie Związku Socjalistycznych Republik Radzieckich, a Macierzą oraz wspieranie ich starań o utrzymanie języka polskiego i kultywowanie tradycji narodowej. Wybór państw, których obywatelstwo posiadają osoby pochodzenia polskiego nie był przypadkowy. Decydującą rolę odgrywał fakt, że w większości krajów byłego Związku Socjalistycznych Republik Radzieckich nie ma możliwości posiadania podwójnego obywatelstwa. Tym samym odbiera się Polakom zamieszkującym w tych państwach możliwość manifestowania swojej przynależności narodowościowej, co prowadzi do wynaradawiania i dramatycznego zmniejszania się liczby osób pochodzenia polskiego. Zupełnie inaczej przedstawia się kwestia osób pochodzenia polskiego w Europie Zachodniej, Stanach Zjednoczonych czy w innych krajach świata, gdzie istnieje możliwość posiadania podwójnego obywatelstwa. Do nich z kolei skierowany jest projekt ustawy o obywatelstwie polskim, przygotowany w ramach prac Międzyresortowego Zespołu ds. Polonii i Polaków za Granicą. Kolejnym ważnym argumentem na rzecz zawężenia kręgu adresatów ustawy jest fakt istnienia ogromnych dysproporcji w poziomie życia diaspory na Wschodzie i w innych częściach świata. Problemy materialne, polityczne i organizacyjne wskazują na wyżej wymienioną grupę, jako tę, która najbardziej potrzebuje wsparcia ze strony Państwa Polskiego.

Ustawa, przy założeniu poszanowania ogólnie przyjętych zasad prawa międzynarodowego oraz zachowania jak najlepszych relacji z państwami, w których zamieszkuje mniejszość polska, powinna przyczynić się do wstrzymania bądź spowolnienia procesu wynaradawiania się, któremu podlegają wszystkie mniejszości narodowe – w tym również mniejszość polska na Wschodzie. Ustawa, poza pomocą w zacieśnianiu więzów Rodaków z Macierzą, stanie się ważnym politycznym sygnałem, informującym, że Polska w sposób poważny i podmiotowy zaczyna traktować mniejszość polską na Wschodzie.

Uchwalenie ustawy będzie ponadto spełnieniem postulatów środowisk polonijnych apelujących, od blisko dziesięciu lat, o jej przyjęcie. Należy podkreślić, że obecnie diaspora polska na Wschodzie, rozumiejąc trudną sytuację gospodarczą Polski, największy nacisk kładzie na wydzwięk moralno polityczny – a nie na zestaw przywilejów finansowych

wynikających z projektowanej ustawy. Świadczą o tym opinie największych organizacji polonijnych działających na terytorium państw powstałych po rozpadzie Związku Socjalistycznych Republik Radzieckich, które nadesłały swoje pozytywne stanowiska w tej sprawie w trakcie prac nad niniejszym projektem.

Podobne rozwiązania do zawartych w niniejszym projekcie ustawy z powodzeniem wykorzystuje wiele państw Europy Środkowoschodniej m.in. Słowacja (*Ustawa o Słowakach zamieszkujących za granicą* z 1997 r., znowelizowana w 2005 r.), Węgry (*Ustawa o Węgrach mieszkających w sąsiednich państwach* z 2001 r., znowelizowana w 2003 r.), czy Ukraina (*Ustawa o statusie prawnym Ukraińców zagranicznych* z 2004 r.).

Ustawa określa warunki, jakie musi spełnić osoba zamieszkała na terytorium jednego z państw powstałych po rozpadzie Związku Socjalistycznych Republik Radzieckich, ubiegająca się o przyznanie Karty Polaka (ze szczególnym uwzględnieniem jej związków z polskością), właściwe w tych sprawach organy, tryb wydawania Karty Polaka oraz uprawnienia osób posiadających Kartę Polaka. Projekt wylicza rodzaje dokumentów i innych dowodów potwierdzających spełnienie warunków, od których uzależnia się przyznanie Karty Polaka (art.6). Stworzona została też możliwość powierzenia przyjmowania wniosków pozarządowej organizacji polonijnej, celem maksymalnego ułatwienia adresatom ustawy ubiegania się o Kartę Polaka (art.8).

Organem właściwym do ustalania polskiego pochodzenia jest, zgodnie z projektem ustawy, konsul Rzeczypospolitej Polskiej, który wydaje stosowną decyzję w tym zakresie i przyznaje Kartę Polaka. Organem odwoławczym od decyzji konsula jest Rada do Spraw Polaków na Wschodzie, której obsługę prowadzić będzie KPRM. W projekcie zakłada się także możliwość unieważnienia Karty Polaka.

Uprawnienia, jakie wiążą się z posiadaniem Karty Polaka określa Rozdział III projektu. Projekt zakłada przyznanie posiadaczom Karty Polaka prawa do refundacji kosztów uzyskania wizy pobytowej długoterminowej uprawniającej do wielokrotnego wjazdu na teren Rzeczypospolitej Polskiej (prawa niezwykle ważnego po wejściu Polski do strefy Schengen), do nauki w Polsce na zasadach obowiązujących obywateli polskich, bezpłatnego wstępu do muzeów, ulg przejazdowych oraz prawa do korzystania ze świadczeń opieki zdrowotnej udzielanych w stanach nagłych. Proponowane uprawnienia do świadczeń mają na celu propagowanie wśród posiadaczy Karty Polaka kultury i tradycji polskiej oraz stwarzanie im finansowych ułatwień w kontaktach z Macierzą.

OCENA SKUTKÓW REGULACJI

Przewidziane w projekcie ustawy wsparcie dla Polaków na Wschodzie obejmie następujące obszary: edukacja i nauka, kultura, transport publiczny oraz sprawy wizowe. Będzie sprzyjać utrzymywaniu jedności i poczucia tożsamości członków narodu polskiego przy jednoczesnym poszanowaniu regulacji prawnych Unii Europejskiej.

Możliwość kształcenia się osób posiadających Kartę Polaka w polskich szkołach wyższych będzie ważnym instrumentem budowania pozytywnego wizerunku Polski oraz podnoszenia prestiżu naszego kraju. W przyszłości może także ułatwić budowanie „polskiego lobby” dla promocji polskich interesów w państwach powstałych po rozpadzie Związku Socjalistycznych Republik Radzieckich.

1. Podmioty, na które oddziałuje projekt:

- osoby zamieszkałe poza granicami Rzeczypospolitej Polskiej na terytorium państw powstałych po rozpadzie Związku Socjalistycznych Republik Radzieckich, mające polskich przodków i utrzymujące związek z polskością (poprzez znajomość języka polskiego oraz znajomość i kultywowanie polskich tradycji) lub osoby, które: w przeszłości posiadały polskie obywatelstwo (lub posiadali je ich przodkowie), wykazały się udziałem w walce o sprawę polską lub zaangażowaniem w działania organizacji Polaków za granicą,
- instytucje zajmujące się sprawami osób narodowości polskiej,
- organizacje polonijne na Wschodzie,
- Minister Spraw Wewnętrznych i Administracji,
- Minister Spraw Zagranicznych,
- konsulowie Rzeczypospolitej Polskiej i placówki konsularne.

2. Wyniki przeprowadzonych konsultacji:

Projekt został w ramach konsultacji pozytywnie zaopiniowany przez podmioty zajmujące się tematyką Polonii i Polaków za granicą, w szczególności:

- Stowarzyszenie “Wspólnota Polska”,
- Fundację “Pomoc Polakom na Wschodzie”,
- Fundację “Semper Polonia”,
- Komisję Episkopatu Polski do spraw Misji,

- Ośrodek Studiów Wschodnich

oraz inne, reprezentatywne organizacje Polaków na Wschodzie.

3. Wpływ regulacji na sektor finansów publicznych, w tym budżet państwa i budżety jednostek samorządu terytorialnego:

Według szacunków przedstawionych przez Ministerstwo Spraw Zagranicznych koszty realizacji zadań związanych z wprowadzeniem Karty Polaka oceniane są na 20 220 740 PLN.

Koszty te obejmują: utworzenie dodatkowych, merytorycznych stanowisk konsularnych w liczbie 31 etatów – 8 045 740 PLN, zorganizowanie dodatkowej łączności oraz podróży kurierskich – 225 000 PLN, utworzenie dodatkowych stanowisk obsługi informatycznej, prowadzenia rejestru osób oraz przyjmowania wniosków i odwołań wraz z kosztami wyposażenia i kosztami rzeczowo-administracyjnymi – 1 508 520 PLN.

Istotne będą również koszty produkcji Kart Polaka – koszt wyprodukowania 1 000 000 egzemplarzy kart to ok. 10 000 000 PLN. W obecnej sytuacji trudno podać jest jednakże szczegółową wysokość kosztów, bowiem nieznana i niemożliwa do oszacowania jest liczba osób, które zechcą skorzystać z uprawnień, jakie niesie ze sobą regulacja.

- Według danych GUS w roku akademickim 2004/2005 liczba studiujących cudzoziemców wyniosła 8 800 (wobec 4 300 (4 259) w roku akademickim 1990/1991). Najwięcej osób studiowało w uniwersytetach - 3 600 (3 629), akademiach medycznych - 1 800 (1 820), wyższych szkołach ekonomicznych - 1 400 (1 387) i wyższych szkołach technicznych - 734. Najliczniejszą grupą byli studenci z Europy Środkowo-Wschodniej – 4 700 (4699) osób, w tym głównie z Ukrainy, Białorusi, Litwy, Rosji i Czech. Jednakże udział młodzieży polskiego pochodzenia w grupie studentów cudzoziemców od 2001 r. systematycznie maleje. W roku akademickim 2004/2005 stanowiła ona 42,9% ogółu populacji studiujących w Polsce cudzoziemców. Studiami w Polsce zainteresowana jest przede wszystkim młodzież z krajów Europy Wschodniej, m.in. z Białorusi, Ukrainy, Litwy oraz z krajów środkowej i południowej Azji.
- Wg GUS średni jednostkowy koszt kształcenia (obejmujący koszty własne działalności eksploatacyjnej, fundusz pomocy materialnej dla studentów oraz własny fundusz stypendialny) na w/w uczelniach w 2004 r. wynosił odpowiednio: 7 538 PLN - uniwersytety; 18 126 PLN - akademie medyczne; 6 840 PLN - wyższe szkoły ekonomiczne i 10 249 PLN - wyższe szkoły techniczne.

- Wydawanie wiz - zakładając stały koszt wizy wjazdowej 60 euro (ok. 240 PLN) oraz wydawanie wiz rocznie na poziomie 100 000 koszt takiej operacji ok. 24 000 000 PLN.
- Przejazdy kolejami państwowymi - przyjazdy do Polski dzieci i młodzieży są dofinansowane zazwyczaj przez organizacje pozarządowe oraz jednostki administracji publicznej, zakładając, że każde przyjeżdżające dziecko będzie posiadało Kartę Polaka oraz skorzysta z komunikacji kolejowej około 6 razy, zaś średni koszt biletu kolejowego to 80 PLN dofinansowanie do ulgi kolejowej wynoszącej 37 % obciążałoby budżet kwotą około 2 664 000 PLN.
- W celu umożliwienia bezpłatnego wstępu do muzeów państwowych zostanie znowelizowane rozporządzenie Rady Ministrów w sprawie określenia grup osób, którym przysługuje ulga w opłacie lub zwolnienie z opłaty za wstęp do muzeów państwowych.

4. Wpływ regulacji na rynek pracy:

Brak wpływu.

5. Wpływ regulacji na konkurencyjność gospodarki i przedsiębiorczość, w tym na funkcjonowanie przedsiębiorstw:

Brak wpływu.

6. Wpływ regulacji na sytuację i rozwój regionalny:

Brak wpływu.